

Opustený dom

Premena opusteného miesta na udržateľný priestor.

Kľúčové slová:

brownfield, obnova, udržateľnosť, opätovné využitie, mestské plánovanie, komunita

Cieľová skupina:

žiaci základnej školy
(vek 6–11 rokov)

Ciele:

Táto aktivita oboznamuje žiakov s pojmom brownfield – opustené, nevyužívané alebo znečistené miesta, ktoré kedysi slúžili priemyselným alebo iným účelom. Namiesto toho, aby tieto priestory naďalej chátrali, pretvárajú ich komunity na zelené parky, školy, komunitné centrá alebo ekologické bývanie. Žiaci sa dozvedia o príčinách a dôsledkoch brownfieldov a následne navrhnu a vytvoria vlastný model premeneného priestoru, ktorý bude tvorivý, inkluzívny a environmentálne udržateľný. Na konci aktivity porozumejú významu opätovného využitia územia a mestského plánovania so zameraním na komunitu.

Potrebná časová dotácia:

Dĺžka realizácie aktivity sa môže líšiť v závislosti od konkrétnej skupiny žiakov. Učiteľom odporúčame, aby prispôbili navrhované aktivity aktuálnej skupinovej dynamike, ako aj potrebám a záujmom žiakov.

V prípravnej fáze môžu učitelia využiť rôzne aktivity na predstavenie témy. Môže ísť napríklad o diskusie, videá, kreslenie, rozprávanie príbehov alebo aj exkurziu, v závislosti od veku detí a ich predchádzajúcich vedomostí.

Hlavná fáza výstavby, počas ktorej deti plánujú a stavajú svoj urbanistický prvok pomocou LEGO kociek, by spravidla nemala presiahnuť 45 až 60 minút. Táto fáza však často podnecuje ďalšiu zvedavosť a otázky, čo môže viesť k jej predĺženiu alebo k nadväzujúcim aktivitám. Podrobnejšie inštrukcie a odporúčané pedagogické prístupy pri realizácii aktivít projektu INNO-Kids nájdete v Metodickej príručke pre učiteľov.

Potrebný materiál a pomôcky:

- LEGO kocky rôznych tvarov
- papier, fixky, pastelky, farebné ceruzky, nožnice a lepidlo
- recyklované materiály ako plastové fľaše, vrchnáky, obaly
- fotografie skutočných brownfieldov a úspešných projektov obnovy

Poznámka: Podporujte žiakov, aby zapojili svoju fantáziu a využívali dostupné materiály kreatívnym a funkčným spôsobom. Ak LEGO kocky nemáte k dispozícii, môžete kresliť, vystrihovať a tvoriť z papiera alebo iných kreatívnych materiálov.

Úvod:

Opýtajte sa žiakov: „Videli ste už niekedy prázdnu budovu, starú továreň alebo zarastený pozemok?“ Vysvetlite, že takéto miesta sa často označujú ako brownfieldy – priestory, ktoré slúžili na prácu alebo skladovanie, ale teraz sú opustené, niekedy znečistené a nebezpečné. Brownfieldy môžu pôsobiť smutne, strašidelne alebo ako zabudnuté – no zároveň predstavujú veľkú príležitosť. Ukážte žiakom príklady brownfieldov, ktoré sa premenili na pozitívne miesta – parky, školy, knižnice, záhrady s kvetmi či nové bývanie. Oboznámte žiakov, že sa stanú mestskými dizajnérmi, ktorí vdýchnu nový život chátrajúcemu priestoru.

Postup:

Prípravná fáza

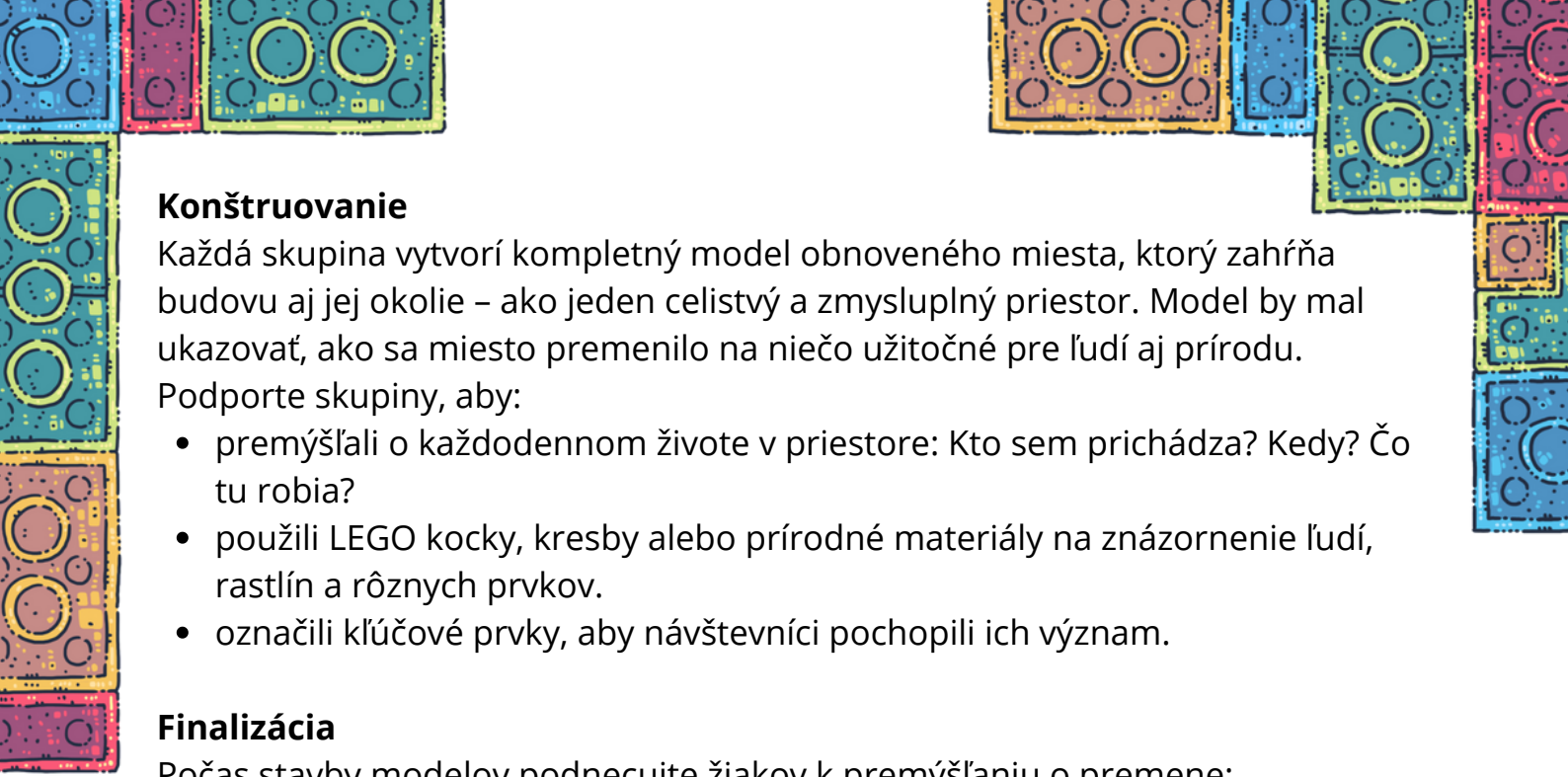
Predstavte žiakom konkrétnu situáciu: „Na okraji mesta stojí starý opustený dom. Okna sú rozbité, záhrada zarastená a dlhé roky ho nikto nepoužíval. No budova ešte stojí a priľahlý dvor má veľký potenciál. Ako by sme mohli toto miesto pretvoriť?“

Ukážte žiakom fotografie podobných reálnych miest. Diskutujte:

- Aké problémy prináša opustené miesto pre okolie?
- Prečo takéto miesta niekedy zostávajú dlhodobo nevyužité?

Potom žiakom zadajte úlohu:

Každá skupina má za úlohu pretvoriť opustený dom a jeho dvor. Nemôžete zbúrať celú budovu – musíte využiť aspoň jej časť, pričom z okolia vytvorte zmysluplné miesto pre komunitu a prírodu.

Konštruovanie

Každá skupina vytvorí kompletný model obnoveného miesta, ktorý zahŕňa budovu aj jej okolie – ako jeden celistvý a zmysluplný priestor. Model by mal ukazovať, ako sa miesto premenilo na niečo užitočné pre ľudí aj prírodu.

Podporte skupiny, aby:

- premýšľali o každodennom živote v priestore: Kto sem prichádza? Kedy? Čo tu robia?
- použili LEGO kocky, kresby alebo prírodné materiály na znázornenie ľudí, rastlín a rôznych prvkov.
- označili kľúčové prvky, aby návštevníci pochopili ich význam.

Finalizácia

Počas stavby modelov podnecujte žiakov k premýšľaniu o premene:

- Čo z pôvodnej budovy zostalo a prečo?
- Ako je miesto teraz užitočnejšie, zelenšie, bezpečnejšie alebo prívetivejšie?
- Kde sa tu ľudia stretávajú – a aké pocity toto miesto vyvoláva?
- Podporte rozmanitosť návštevníkov: Je to miesto pre deti, tínedžerov, seniorov alebo zmiešanú skupinu?
- Sú tu tiché kúty alebo priestor, kde možno konzumovať jedlo?

Žiaci môžu pridať značky, osvetlenie, výzdobu, lavičky alebo úkryty pre zvieratá.

Príbehy

Vyzvite každú skupinu, aby si predstavila osobu, ktorá prvýkrát prichádza na obnovené miesto. Odpovedzte na otázky ako: „Kto je to? Prečo sem prišla?“ alebo „Čo cíti a čo si všimne?“ Príbehy môžu zahŕňať ľudí, ktorí niečo sadia, niekoho stretnú, opravia pokazenú vec alebo si len tak sadnú pod strom, ktorý kedysi rástol medzi odpadkami.

Prezentácia

Každá skupina predstaví svoj model triede – vysvetlí históriu brownfieldu, svoj nápad na premenu, ako sa teraz priestor využíva a ako zmena pomohla ľuďom, prírode alebo klíme. Motivujte žiakov, aby kládli otázky, vyjadrili svoje názory a navrhli názov pre novo vytvorený priestor.

Tipy:

Pripomeňte žiakom, že niekedy sú najlepšie miesta tie, ktoré boli kedysi zanedbané. Použite otázky ako: „Čím toto miesto uchváti návštevníka?“ alebo „Ako váš návrh rešpektuje minulosť a zároveň vytvára lepšiu budúcnosť?“

Dodatočné informácie:

Prispôsobenie aktivít

Poskytnite dodatočnú podporu alebo zjednodušené inštrukcie žiakom, ktorí to potrebujú. Šikovnejším žiakom ponúknite rozširujúce úlohy, napríklad detailnejšie štúdium udržateľných postupov alebo stavbu zložitejších modelov.

Hodnotenie

Žiakov hodnotte na základe ich participácie počas diskusií a praktických aktivít. Zohľadňujte kreativitu, úsilie, spoluprácu, mieru porozumenia prejavenu v ich výsledných modeloch, kritické myslenie, schopnosť poskytovať konštruktívnu spätnú väzbu a prezentačné zručnosti.

Doplnkové aktivity

- Preskúmajte reálne brownfieldy v okolí (ak je to bezpečné).
- Pozvite architekta, urbanistu alebo environmentálneho aktivistu na diskusiu.
- Žiaci môžu napísať listy s návrhmi na oživenie zanedbaných miest vo svojom meste alebo vytvoriť „vizionárske plagáty“, ktoré inšpirujú komunitu k zmene.

Súvis so vzdelávacím programom:

Aktivita prepája vzdelávacie oblasti:

Príroda (*udržateľnosť, biodiverzita, voda a energia v mestskom prostredí*)

Spoločnosť (*zodpovednosť, komunitné zapojenie, empatia*)

Umenie (*dizajn, tvorivosť, stavba modelov*)

Jazyk (*rozprávanie príbehov, diskusia, prezentačné zručnosti*)

Súvis s cieľmi udržateľnosti:

- **SDG 11:** Udržateľné mestá a komunity – žiaci premieňajú opustené priestory na inkluzívne, zelené a komunitne orientované miesta.
- **SDG 12:** Zodpovedná spotreba a výroba – Žiaci sa učia opätovne využívať budovy a materiály namiesto tvorby nového odpadu.
- **SDG 13:** Opatrenia v oblasti klímy – Žiaci premýšľajú, ako opätovné využitie územia znižuje emisie a pomáha mestám prispôbiť sa klimatickým zmenám.
- **SDG 15:** Život na pevnine – Žiaci navrhujú priestory, ktoré podporujú mestskú biodiverzitu a spolunažívanie ľudí s prírodou.